

Uchwała w sprawie nadania dr Magdalenie Formanowicz stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia, podjęta przez komisję habilitacyjną w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego

Postępowanie w sprawie nadania dr Magdalenie Formanowicz stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych (dyscyplina: psychologia) prowadzone było zgodnie z przepisami ujętymi w:

- Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Poz. 1668),;*
- Ustawie z dnia 30 sierpnia 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Poz. 1669);*
- Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. poz. 1818;*
- Komunikacie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 grudnia 2021 r. Załącznik: Wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów;*
- Uchwale Senatu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w sprawie sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym z dnia 22 stycznia 2021 roku (Załącznik nr 2/21)*

Komisja powołana została w trybie przedstawionym w rzeczonych ustawach i załączniku do uchwały Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego. W jej skład wchodziły następujące osoby:

- prof. dr hab. Barbara Gawda (UMCS w Lublinie) – przewodnicząca,
- dr hab. Aleksandra Szymków-Sudziarska, prof. SWPS (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie) – sekretarz
- prof. dr hab. Grażyna Krasowicz-Kuplis (UMCS w Lublinie) – recenzentka
- prof. dr hab. Józef Maciuszek (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) - recenzent
- prof. dr hab. Eugenia Mandal (Uniwersytet Śląski w Katowicach – recenzentka,
- prof. dr hab. Joanna Rączaszek-Leonardi (Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski) – recenzentka,
- dr hab. Tomasz Grzyb, prof. SWPS (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny we Wrocławiu) – członek Komisji

Komisja habilitacyjna wzięła pod uwagę:

I Spełnienie wymogów ustawowych:

1. Posiadanie doktoratu z określonej dziedziny
2. Osiągnięcie naukowe

3. Aktywność naukową

II Omówiła także:

Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne,

Podstawą sformułowanych przez komisję ocen w.w. dokonań wymienionych były:

- osiągnięcie naukowe habilitantki, którym jest cykl 8 artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach znajdujących się w wyżej przytoczonym ministerialnym wykazie czasopism naukowych. Artykuły te zostały podzielone na dwie części. Część I obejmuje osiągnięcie naukowe zatytułowane: „Językowe markery sprawczości”; część II to osiągnięcie „Czynniki wspierające zmiany językowe na przykładzie języka równościowego”;
- zestawiony przez habilitantkę wykaz publikacji i pozostałych form aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej;
- sporządzony przez habilitantkę autoreferat;
- sporządzone przez recenzentów oceny osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych habilitantki.

Posiedzenie komisji odbyło się dnia 12 stycznia 2023 r. – zdalnie, za pomocą środków elektronicznych (platformy Microsoft Teams). Zdalne posiedzenie komisji habilitacyjnej było zorganizowane i koordynowane przez przewodniczącą komisji. Obecni byli wszyscy członkowie komisji.

Posiedzenie komisji przebiegało w dwóch fazach.

W pierwszej fazie [kolokwium habilitacyjne] komisja poprosiła habilitantkę, aby przedstawiła:

- 1) swoje osiągnięcie habilitacyjne;
- 2) członkowie komisji zgłaszali uwagi i zadawali pytania habilitantce;
- 3) habilitantka: odniosła się do uwag i udzieliła odpowiedzi na zadane jej przez członków komisji pytania;

Ta faza postępowania została przez sekretarza komisji zaprotokołowana (pytania i odpowiedzi na nie). Do protokołu dołączono też slajdy prezentacji.

Druga faza postępowania komisji nie była dostępna habilitantce. Była jednak poinformowana przez przewodniczącą, że po zakończeniu pracy komisji poinformuje ją o wynikach głosowania nad uchwałą.

W drugiej fazie postępowania komisja dokonała: (a) szczegółowej oceny osiągnięcia naukowego oraz dodatkowego dorobku habilitantki (b) omówiła jej dorobek organizacyjny, dydaktyczny i związany z popularyzacją nauki, a następnie podjęła uchwałę w przedmiocie wystąpienia do Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego o nadanie habilitantce stopnia naukowego doktora habilitowanego.

UCHWAŁA

Biorąc pod uwagę przedstawiony przez habilitantkę autoreferat, osiągnięcia habilitantki oraz przedstawione przez recenzentów opinie, a także przeprowadzoną dyskusję, komisja podjęła uchwałę o wystąpieniu do Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego o nadanie stopnia naukowego

doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia.

Uchwała zapadła stosunkiem głosów: 7 TAK, 0 NIE, 0 wstrzymujących się

Głosowanie miało charakter jawny. Habilitantka nie wniosowała o przeprowadzenie tego głosowania w trybie tajnym.

Podjęta przez komisję habilitacyjną uchwała ma dla Rady Naukowej Instytutu Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego status opinii.

UZASADNIENIE

Magdalena Formanowicz ukończyła studia wyższe, uzyskując magisterium z psychologii (SWPS 2007). **Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii (z wyróżnieniem) uzyskała na podstawie rozprawy „Rola kontekstu w powstawaniu asymetrycznych ocen odległości. W poszukiwaniu wyjaśnienia asymetrii w spostrzeganiu odległości Ja-Inni” (PAN 2010, promotor prof. dr hab. Jerzy Karyłowski).**

Od roku 2007 do 2012 oraz aktualnie jest zatrudniona w Instytucie Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w Warszawie, początkowo na etacie asystenta, a od roku 2010 – adiunkta. Była zatrudniona także na Uniwersytecie w Bernie w Szwajcarii w latach 2012-2018, Uniwersytecie Surrey w Wielkiej Brytanii w latach 2018-2019 oraz w Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 2018-2020.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

Osiągnięcie naukowe uzyskane przez habilitantkę, to 2 cykle powiązanych tematycznie 8 artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych ujętych w wykazie ministerialnym. Tytuł cyklu I: „Językowe markery sprawczości”.

Na cykl I składają się następujące artykuły naukowe:

1. Formanowicz, M., Roessel, J., Maass, A., & Suitner, C. (2017). Verbs as linguistic

markers of social agency. The social side of grammar. *European Journal of Social Psychology*, 47, 566-579. Doi: 10.1002/ejsp.2231

2. Formanowicz, M., Pietraszkiewicz, A., Roessel, J., Suitner, C., Witkowska, M., & Maass, A. (2021). "Make it Happen!" Verbs as markers of agency increase message effectiveness. *Social Psychology*, 52, 75–89. Doi: 10.1027/1864-9335/a000435
3. Formanowicz, M. (2020). Verb intergroup bias: Verbs are used more often in reference to ingroups than outgroups. *Social Psychological and Personality Science*, 11, 854–864. Doi: 10.1177/1948550619893957.
4. Pietraszkiewicz, A., Formanowicz, M., Gustafsson Sendén, M., Boyd, R. L., Sikström, S., & Sczesny, S. (2019). The big two dictionaries: Capturing agency and communion in natural language. *European Journal of Social Psychology*, 49, 871–887. Doi: 10.1002/ejsp.2561

Tytuł cyklu II to „Czynniki wspierające zmiany językowe na przykładzie języka równościowego”. Na cykl II składają się następujące artykuły naukowe:

1. Formanowicz, M., Bedynska, S., Cisłak, A., Braun, F., & Sczesny, S. (2013). Side effects of gender-fair language: How feminine job titles influence the evaluation of female applicants. *European Journal of Social Psychology*, 43, 62-71. Doi:10.1002/ejsp.192.
2. Formanowicz, M., & Sczesny, S. (2016). Gender-fair language and professional self-reference: The case of female psychologists in Polish. *Journal of Mixed Methods Research*, 10, 64-81. Doi: 10.1177/1558689814550877.
3. Sczesny, S., Formanowicz, M., & Moser, F. (2016). Can gender-fair language reduce gender stereotyping and discrimination? *Frontiers in Psychology*, 7, 25. Doi: 10.3389/fpsyg.2016.00025.
4. Formanowicz, M. M., Cisłak, A., Horvath, L. K., & Sczesny, S. (2015). Capturing socially motivated linguistic change: how the use of gender-fair language affects support for social initiatives in Austria and Poland. *Frontiers in Psychology*, 6, 1617. Doi: 10.3389/fpsyg.2015.0161.

Siedem artykułów naukowych składających się na dwa cykle to teksty współautorskie, z jednoznacznie wyraźnym wkładem własnym habilitantki. Habilitantka jest pierwszym autorem 6 artykułów. Jeden artykuł jest autorstwa habilitantki, gdzie jest jedynym autorem.

Osiągnięcie naukowe uzyskało cztery oceny pozytywne, wystawione przez recenzentów, których kompetencje naukowe odpowiadają kryteriom, o których mówi art. 221 ust. 4 *ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

OCENY RECENZENTÓW

Prof. dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis

Według Recenzentki artykuły wskazane jako osiągnięcie naukowe habilitantki były wyłącznie publikowane jako efekt badań w zespołach międzynarodowych. Analiza czasopism, w których publikuje Habilitantka, oraz wskaźników bibliometrycznych świadczy o tym, że jej dorobek ma charakter międzynarodowy i jest rozpoznawalny. Wysokość wskaźników bibliometrycznych jak najbardziej odpowiada wymaganiom stawianym osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego, zwłaszcza w obszarze nauk społecznych. Biorąc pod uwagę znaczenie czasopism, w których publikuje habilitantka a także podjętą tematykę, można spodziewać się stopniowego wzrostu liczby cytowań w nadchodzącym okresie. Recenzentka zwróciła uwagę na świetnie przygotowany autoreferat, w którym Habilitantka precyzyjnie przedstawia cel badań i jego bogate merytoryczne uzasadnienie, potwierdzające ważność podjętej problematyki badawczej dotyczącej znaczenia badania sprawczości wyrażonej w języku. Przedstawia także syntezę swoich prac i ogólne konkluzje wpisujące się w planowaną kontynuację badań w zakresie znaczenia języka w rozumieniu zjawisk psychospołecznych. Habilitantka formułuje autorski model gramatyki społecznej. Testuje go drogą kolejnych badań i eksperymentów, opisanych ze szczegółami w pozostałych publikacjach. Model gramatyki społecznej zakłada, że czasowniki stanowią tę część mowy, która „prototypowo odnosi się do działań” i niesie z sobą informację o aktywności, a zatem powinny one sprzyjać i wzmacniać komunikowanie sprawczości. Ta kategoria gramatyczna jest nośnikiem informacji społecznych wykraczających poza podstawową semantyczną reprezentację słowa. Autorka określa to zjawisko jako „metasemantyczne oddziaływanie ... na procesy społeczne”. Pani recenzent ma wątpliwości co do zastosowania terminu „Gramatyka” do nazywania opisywanego modelu. Pojęcie to zasadniczo odnosi się do reguł rządzących tworzeniem wypowiedzi językowych, do ich struktury, wychodząc poza pojedyncze składniki, jakimi są na przykład wyrazy/części mowy/zdania. Prezentując model gramatyki społecznej autorka odwołała się do jego założeń i źródeł, czerpiąc z psychologii społecznej (sprawczość obok wspólnotowości podstawowym wymiarem spostrzegania społecznego) jak i psycholingwistyki (badania nad leksykonem i funkcjami części mowy). W ten sposób mocno ugruntowała powiązanie czasownik-aktywność formułując podstawowe założenie gramatyki społecznej mówiące o tym, iż czasowniki są kategorią gramatyczną pozwalającą na „wyrażanie społecznej sprawczości”. Hipotezę tę dr Formanowicz testowała za pomocą licznych analiz korpusów języka polskiego i niemieckiego oraz serii eksperymentów z różnorodnym układem zmiennych zarówno dotyczących języka (różne części mowy, z różnym poziomem walencji i abstrakcyjności) jak i wymiarami społecznymi - sprawczość vs wspólnotowość. Wyniki przeprowadzonych badań potwierdzają wspomniane oddziaływanie odnosząc je do efektywności komunikacji i wykazują, że nadawcy komunikatów w formach czasownikowych są spostrzegani jako bardziej sprawczy, a co ważne zjawisko to występuje bez związku z treścią samych komunikatów. Komunikaty czasownikowe były spostrzegane jako bardziej perswazyjne. Uzyskane rezultaty stanowiły pozytywną weryfikację modelu.

Założenie, iż czasowniki są kategorią gramatyczną wyrażającą społeczną sprawczość habilitantka weryfikowała także w kontekście odwzorowywania relacji międzygrupowych. Wyniki te stanowią potwierdzenie międzygrupowej asymetrii czasownikowej. Dr Formanowicz stworzyła narzędzia, które miały na celu stworzenie słowników sprawczości i wspólnotowości, walidację słowników z wykorzystaniem istniejących LIWC, testowanie trafności zbieżnej i różnicowej oraz możliwości zastosowania nowopowstałych narzędzi. Badania wykazały, że obydwa słowniki są przydatnymi i skutecznymi narzędziami do pomiaru nasilenia treści sprawczych i wspólnotowych w języku naturalnym, co otwiera dalsze szersze możliwości badawcze.

Podsumowując, Recenzentka uważa, że artykuły zebrane w części A demonstrują spójny program badawczy, bazujący na autorskim modelu teoretycznym, zogniskowany wokół językowej reprezentacji sprawczości. Prezentują oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. W przedstawionej analizie i dyskusji wyników można byłoby zastanowić się nad rolą odrębności kulturowych i językowych, które mogą modyfikować założenia gramatyki społecznej w językach innych niż polski czy niemiecki. Innym zagadnieniem, które zainteresowało Prof. Krasowicz-Kupis z perspektywy psychologii klinicznej, jest pytanie o stałość czy uniwersalny charakter ustaleń dotyczących pewnych funkcji języka w rozumieniu zjawisk psychospołecznych odnośnie grup osób, które mają problemy różnego rodzaju w budowaniu i wykorzystywaniu systemu językowego. Nawiązała tutaj do zaburzenia neurorozwojowego, jakim jest tzw. DLD, czyli rozwojowe zaburzenie językowe (developmental language disorder), bowiem w jego przypadku raportowane są najczęściej (głównie w badaniach anglojęzycznych) problemy z wykorzystaniem właśnie czasowników.

W odniesieniu do cyklu artykułów B recenzentka zwraca uwagę, że w autoreferacie dotyczącej tej części Habilitantka nie przedstawia spójnej koncepcji/ modelu. Mamy raczej do czynienia z esejem na temat dyskryminacji i wykluczania kobiet w powiązaniu z językowymi. pokazuje powstanie języka równościowego jako odpowiedzi czy przeciwdziałania skutkom wykluczania kobiet. Ma on symetrycznie reprezentować kobiety i mężczyzn poprzez neutralizację (usunięcie wszelkich odniesień do płci) lub feminizację (stosowanie tzw. feminatywów). Autorka podjęła tematykę badania czynników, które mogą przyspieszać lub hamować proces wprowadzania języka równościowego. Przeanalizowała jednostkowe konsekwencje stosowania żeńskich form językowych. Zajmowała się także analizą stosowania żeńskich form językowych w samookreślanii się kobiet, na przykładzie zawodu psychologa. Na szczególną uwagę w przypadku tego badania zasługuje bardzo ciekawa i przemyślana metodologia, oparta o triangulację metod do analiz językowych. W kolejnych artykułach zostały przedstawione badania pogłębiające analizy wcześniejsze i stanowiące kontynuację podjętej tematyki.

Podsumowując cykl publikacji dotyczących językowych markerów sprawczości spełnia kryteria stawiane osiągnięciu naukowemu będącemu podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia, co potwierdza analiza formalna i merytoryczna.

Dorobek naukowy dr Magdaleny Formanowicz jest zogniskowany wokół dobrze określonej problematyki. Wyróżnia go spójność i dobre wyodrębnienie obszaru, który konsekwentnie jest eksplorowany przez Habilitantkę. Osiągnięcie naukowe w postaci cyklu artykułów „Językowe markery sprawczości.” stanowi znaczny wkład w rozwój psychologii. Udział autorki w prezentowanych publikacjach jest wiodący i kluczowy. Dr Formanowicz charakteryzuje się imponującą aktywnością naukową realizowaną w kilku instytucjach naukowych – Uniwersytecie Humanistycznospołecznym SWPS, Uniwersytecie w Bernie, Uniwersytecie w Surrey oraz w Padwie. Jest uznanym na świecie ekspertem w podejmowanej przez siebie tematyce.

Habilitantka ma doświadczenie w pracy zespołowej międzynarodowej i w kierowaniu zespołami. dokonania dr Magdaleny Formanowicz odpowiadają w pełni wymaganiom stawianym w związku z ubieganiem się o stopień doktora habilitowanego w świetle art. 219 ust.1 pkt. 2. Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a zatem z przyjemnością rekomenduję dorobek dr Magdaleny Formanowicz jako podstawę do nadania jej stopnia doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. Józef Maciuszek:

Na osiągnięcie naukowe składa się 8 artykułów, z których 6 opublikowano w wysoko punktowanych czasopismach, to znaczy mających 100 lub więcej punktów ministerialnych (pozostałe dwa we *Frontiers In Psychology*, po 70 pkt. ministerialnych). Siedem z nich należy w sensie ścisłym do pism psychologicznych (głównie z obszaru psychologii społecznej) a jedno (*Journal of Mixed Methods Research*) jest czasopismem interdyscyplinarnym z obszaru social i behavioral sciences. Zainteresowania naukowe Habilitantki mieszczą się w szerokim obszarze problematyki interakcji języka i myślenia (poznawania). Idea, iż język wpływa na poznanie ma długą historię; do jej rozpowszechnienia przyczynił się szczególnie rozwój na przełomie XIX i XX wieku lingwistyki kulturowej oraz prace takich badaczy, jak F. Boas, E. Sapir i B. L. Whorf, którzy w gramatycznych strukturach i leksykonie danego języka upatrywali źródła różnic w sposobie myślenia, poznawania, doświadczania rzeczywistości (hipotezy relatywizmu i determinizmu językowego).

Recenzent podkreśla, że wymiar sprawczości związany jest ze skutecznością w realizacji celów i obejmuje treści związane z kompetencjami, osiągnięciami inteligencją. Natomiast drugi wymiar, wspólnotowość, odnosi się do funkcjonowania człowieka w relacjach społecznych - ten wymiar jest opisywany przez treści związane z moralnością, uczciwością, czy życzliwością. Oryginalne podejście Habilitantki polega na zmianie perspektywy przy analizie nośników sprawczości, z poziomu treści (semantyki) na poziom syntaktyczny (gramatyczny). Pierwszy artykuł Cyklu A. "Verbs as linguistic markers of social agency. The social side of grammar" opublikowany w *European Journal of Social Psychology* wprowadza w naukową ideę tego programu badań, w model gramatyki społecznej (social grammar model – SGM), zapoznajemy się z teoretycznym uzasadnieniem, dlaczego czasowniki jako część mowy są

kategorią gramatyczną szczególnie „predysponowaną” do komunikowania społecznej sprawczości. W przedstawionej w tym artykule serii badań znajdujemy dobre ugruntowanie teoretyczne projektu, adekwatną metodologię oraz interesujące wyniki o nowatorskiej wartości naukowej. W serii czterech badań (w tym 3 eksperymenty) wykazano, że czasowniki są związane ze sprawczością, podstawowym wymiarem percepcji społecznej. Uzyskane wyniki potwierdzają odkrycia innych badaczy wskazujące, że nośnikiem pewnych informacji społecznych może być użyta kategoria gramatyczna (np. rodzaj gramatyczny), a nie tylko znaczenie słów. Należy podkreślić metodologiczne walory opisanego w tym tekście programu badań; łączenie różnych metod badawczych: analiza archiwalna (dotycząca korpusów języka polskiego i niemieckiego) i seria badań eksperymentalnych. Recenzent szczególnie akcentuje, że wykorzystanie pseudo-słów jako materiału badawczego było trafnym sposobem oddzielenia semantyki od syntaktyki. Ta metodologia znakomicie posłużyła wykazaniu zjawiska metasemantycznego oddziaływania; przekazywania treści na poziomie gramatyki. Pozytywnie zweryfikowała hipotezę, iż czasowniki (bez uwzględnienia ich znaczenia semantycznego) mogą być markerem przekazu społecznego („sugerować” sprawczość) stały się źródłem kolejnych pytań i projektów badawczych opisanych w następnych artykułach z pierwszego cyklu badań. Dotyczyły one efektywności przekazu (wpływ haseł reklamowych) oraz relacji międzygrupowych. Konstrukty sprawczości oraz rola kategorii gramatycznej jako jej językowego nośnika zostały uwzględnione w kolejnym kontekście teoretycznym - postrzegania grupy własnej i obcej (ingroups vs. outgroups). Zastosowano metodę analizy archiwalnej badając użycie języka naturalnego. Uwzględniono ogromną ilość różnych korpusów języka angielskiego, które w serii badań zawierały różne teksty, wybrane ze względu na różne kryteria, np. oficjalne przekazy lub nie, różne kraje z angielskim językiem urzędowym (20 tekstów), różne grupy narodowościowe w USA. Kolejną zmienną mierzoną była ocena perswazyjności przekazu. Manipulowano także kontekstem użycia ocenianych komunikatów; kampanie organizacji pozarządowych lub korporacyjnych. Czasowniki niezależnie od treści są markerem sprawczości. Co więcej wyniki wskazują, że czynnik gramatyczny może niezależnie od treści przekazu wpływać na ocenę jego perswazyjności. Wpływ, z natury rzeczy, ma bardziej utajony charakter niż oddziaływanie poprzez treść przekazu. Ten projekt charakteryzuje się dobrym ugruntowaniem teoretycznym; znajdujemy nawiązanie do modelu międzygrupowej asymetrii językowej (linguistic intergroup bias – LIB; zjawisko opisane w serii badań Anne Maass), do modelu kategorii lingwistycznych, do modelu treści stereotypów. Verb intergroup bias (VIB) stanowi podsumowanie wyników badań własnych, wskazujących na międzygrupową asymetrię czasownikową. Zgodnie z VIB badanie potwierdziło, że odmiennosc postawy wobec grupy własnej i obcej (ocena wyższej sprawczości grupy własnej) może wiązać się z różnicą dotyczącą kategorii gramatycznych użytych w opisie grup. Mamy też do czynienia ze znakomitym łączeniem wiedzy z obszaru psycholingwistyki i psychologii społecznej. Uzupełnieniem i wzbogaceniem omawianego projektu było podjęcie badań dotyczących treściowych reprezentacji dwóch wymiarów postrzegania społecznego. Najważniejszym osiągnięciem zaprezentowanej w tym tekście serii badań jest stworzenie słowników do diagnozowania sprawczości i wspólnotowości w badaniu języka naturalnego. Stworzone słowniki, oparte na metodologii narzędzia

Linguistic Inquiry Word Count – LIWC, odznaczają się dobrymi parametrami psychometrycznymi. Co więcej, zaprojektowano badanie (analizy częstotliwości występowania słów sprawczych i wspólnotowych w ogłoszeniach o pracę w stereotypowo męskich lub żeńskich zawodach), które potwierdziło przydatność tych słowników do ilościowego pomiaru treści sprawczych i wspólnotowych w języku naturalnym.

Publikacje należące do Cyklu B także dotyczą wpływu kategorii gramatycznych na procesy psychospołeczne. Ten projekt badawczy w mniejszym stopniu mieści się w obszarze badań podstawowych a bardziej badań stosowanych o praktycznym społecznym charakterze. Sprawdzano efekt wprowadzenia tych form językowych przy nazwach zawodów oraz w jakim stopniu te formy są przez kobiety używane. Drugi obszar problemowy w tym cyklu badawczym dotyczy kwestii praktycznych; przede wszystkim zagadnienia, jakie czynniki mogą przyczynić się do skutecznego wprowadzania zmian równościowych przy używaniu nazw zawodów i stanowisk w pracy. Dużą zaletą tych badań jest społeczne znaczenie podjętej problematyki, ich oryginalność na polskim gruncie kulturowo-językowym oraz podejście metodologiczne. Zastosowano różne metody pomiaru: analiza archiwalna (wykorzystanie korpusu języka polskiego), badania jakościowe, badania ilościowe. Manipulowano różnymi warunkami eksperymentalnymi, m.in. używanie w materiałach badawczych nazw nieistniejących zawodów (w celu uniknięcia stereotypowych skojarzeń) albo odwołanie się do nazw istniejących zawodów, ale o różnym statusie. Interesujące są porównania między różnymi krajami i obszarami językowi, pozwalające skonstatować, że ograniczenia w używaniu żeńskich form nazw zawodów mają źródła natury językowej, ale także źródła kulturowe związane z poziomem panującej równości płci i regulacjami prawnymi dotyczącymi języka równościowego. Wyniki przeprowadzonych badań empirycznych, dotyczące porównania reakcji na język równościowy w Polsce i Austrii (stopnia poparcia inicjatyw społecznych) potwierdziły, że reakcje te zależą od poziomu równości płci, czasu wprowadzenia feminatywów i wsparcia instytucjonalnego.

Podsumowanie: Recenzent jest całkowicie przekonany, że wskazane osiągnięcia naukowe pani dr M. Formanowicz stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny psychologia w obszarze z pogranicza psycholingwistyki i psychologii społecznej. Habilitantka odwołuje się do sprawczości, która obok wspólnotowości jest najważniejszą kategorią treściową w przetwarzaniu informacji społecznych, w spostrzeganiu osób i grup społecznych. Podejście Habilitantki polega na zmianie perspektywy analizy nośników sprawczości, z poziomu treści (semantyki) na poziom syntaktyczny (gramatyczny). W serii dobrze zaplanowanych badań odkrywa i potwierdza, że czasowniki są markerem sprawczości. Co ważne, kolejne badania rozszerzały zagadnienie roli czynnika gramatycznego jako markera treści sprawczych, poprzez uwzględnienie go w kontekście grupie własnej i obcej (zweryfikowanie międzygrupowej asymetrii czasownikowej, gdy mówimy o tych grupach) oraz oceny perswazyjności przekazu. Jestem przekonany, że odkrycie, iż czynnik gramatyczny może niezależnie od treści wpływać na ocenę perswazyjności przekazu stanie się inspiracją do nowych badań nad komunikacją perswazyjną. Ważne osiągnięcie naukowe wiąże się też z uwzględnieniem efektu rodzaju

gramatycznego w nowym kontekście teoretycznym; form gramatycznych nazw zawodów i stanowisk pełnionych w pracy. Metodologia badań stanowi także silną stronę projektu; m.in. autorki stosują triangulację metodologiczną wykorzystując kilka metod badawczych w danym projekcie badawczym, różne techniki w obrębie tej samej metody badawczej – co zapewnia wiarygodność wyników badań. W kontekście metodologii trzeba także podkreślić stworzenie słowników do diagnozowania sprawczości i wspólnotowości w badaniu języka naturalnego. Zgłoszone artykuły są publikacjami wieloautorskimi (od dwóch do sześciu autorek(ów), oprócz jednego tekstu, gdzie Habilitantka jest jedyną autorką. Należy podkreślić, że w przypadku sześciu artykułów Pani Doktor jest pierwszą autorką, a w pozostałych dwóch – drugą. W przypadku większości zgłoszonych jako osiągnięcie artykułów opracowała pomysł badawczy, projektowała badania i je przeprowadzała, wykonywała analizę danych pierwszą wersję artykułu, prowadziła proces rewizji. Te dane potwierdzają jej fundamentalny wkład w realizowane projekty badawcze.

Prof. dr hab. Eugenia Mandal:

Wskazane przez dr Magdalenę Formanowicz jako osiągnięcie naukowe publikacje zamieszczone są w prestiżowych, zagranicznych czasopismach psychologicznych, wydawanych w języku angielskim. Artykuły opublikowane zostały w czasopismach posiadających wysokie Impact Factor, mające punktację od 140 -70 punktów na listach MNISW. Publikacje te są wieloautorskie, lecz dr Magdalena Formanowicz odgrywała wiodącą rolę w ramach powstawania prac współautorskich. Wiodącą rolę Habilitantki odzwierciedla kolejność autorstwa publikacji. Jest pierwszą autorką 6 artykułów i drugą autorką – 2 artykułów wskazanych jako osiągnięcie naukowe. Jej udział polegał najczęściej na autorstwie lub współautorstwie koncepcji teoretycznej, organizacji, realizacji badań i pisaniu manuskryptów. W załączonej dokumentacji Habilitantka zamieściła oświadczenia wszystkich współautorek i współautorów wskazujący na udział poszczególnych osób w ich powstawaniu. Dokumentacja jest wyjątkowo skrupulatnie przygotowana. Analizy i badania przeprowadzane były w kilkuosobowych zespołach międzynarodowych, pod patronatem znanych badaczy, w tym 4 artykuły - z udziałem i merytoryczną opieką prof. Sabine Sczesny z University of Bern w Szwajcarii. Prace naukowe dr Magdaleny Formanowicz przedstawione jako osiągnięcie naukowe skupiają się wokół psychologii społecznej i psychologii języka. Dotyczą relacji międzyludzkich, uprzedzeń i stereotypów płci. W mojej ocenie stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej psychologia. Za oryginalne i nowatorskie w pracach wskazanych jako osiągnięcie naukowe dr Magdaleny Formanowicz uznać należy prace z zakresu społecznej i psychologii języka (psycholingwistyki), w szczególności powstały w efekcie tych prac autorski Model gramatyki społecznej (Social Grammar Model – SGM). Kluczową w nim jest problematyka spostrzegania społecznego w perspektywie języka, częściami mowy i gramatyką. Dr Formanowicz nawiązuje do dymensji sprawczości i wspólnotowości jako podstawowych wymiarów spostrzegania społecznego (por. prace Abele i Wojciszke, 2014, 2007) i na tej kanwie odwołuje się do wiedzy o znaczeniu języka. Dr Formanowicz we wskazanym osiągnięciu, w swoich tekstach (Cykl A) opisuje ów

model oraz konsekwentnie bada językowe markery sprawczości oraz eksperymentalnie dowodzi, że czasowniki powszechnie społecznie kojarzone są ze sprawczością, a nawet sztucznie utworzone słowa będące pseudoczasownikami też zachęcają do działania. Czasowniki jako takie mogą być wykorzystywane w relacjach międzyludzkich np. w procesach komunikacji społecznej. Pokazuje też, że forma gramatyczna: czasownik lub przymiotnik wpływając na sprawczość nadawcy wpływa na perswazyjność komunikatu. Autorka dostrzega, że czasowniki są częściej odnoszone do grupy własnej niż grupy obcej, bardziej wobec kategorii my niż oni

Osiągnięcie naukowe dr M. Formanowicz w cyklu B dotyczy problematyki roli języka w tworzeniu i konserwowaniu stereotypów dotyczących kobiet i mężczyzn. Habilitantka opisuje stereotypy związane z płcią i ich przejawy w języku, akcentuje stosowanie męskich form w nazwach zawodów oraz konsekwencje tego faktu dla postrzegania kobiet w obszarze kompetencji zawodowych. Zwraca też uwagę na niechęć do wprowadzania żeńskich form w nazwach zawodów, w tym na gruncie polskim, czyni porównania z innymi krajami. Ważne są badania zmierzające do pokazania tego, jakie czynniki mogą mieć istotny wpływ na postawy i gotowość do wprowadzania tzw. języka równościowego, w tym żeńskich form nazw zawodów. Za ciekawe uważam badania (Formanowicz, Sczesny, 2014) pokazujące na negatywne postawy kobiet/studentek psychologii wobec posługiwania się terminem psycholożka. Zwraca uwagę na różnice dotyczące specyfiki języka mogące stanowić barierę w tworzeniu form żeńskich np. marynarz, marynarka, dyplomata, dyplomatka. Czyni porównania międzynarodowe, zestawiając sytuację np., w Polsce i w Austrii. Analizuje rolę wsparcia instytucjonalnego, różną w wielu krajach, polegającego np. na wprowadzaniu żeńskich form do oficjalnych słowników językowych. Podsumowując swoją ocenę stwierdzam, że osiągnięcie naukowe dr Magdaleny Formanowicz stanowi znaczący/znaczący wkład w rozwój psychologii, w szczególności w zakresie psychologii społecznej i psychologii języka. Osiągnięcie w pełni odpowiada wymaganiom określonym w procedurze habilitacyjnej.

Prof. dr hab. Joanna Rączaszek-Leonardi:

Cykl prac przedstawiony jako Cykl B dotyczy badań języka równościowego, a dokładniej czynników warunkujących stosowanie i oddziaływanie rodzajowych form gramatycznych w grupach nadawców i odbiorców wyróżnionych ze względu na płeć i inne zmienne (takie jak poglądy polityczne). Autorka zastanawia się także nad czynnikami wspierającymi zmiany językowe w kierunku języka równościowego oraz wskazuje na istotną dynamikę takich zmian, które w początkowym okresie pojawiania się nowych form rodzajowych spotykają się z oporem. Podsumowując wkład tego wątku badawczego w rozwój dziedziny należy wziąć pod uwagę wyniki wcześniejszych badań, w których wykazano, że używanie form rodzaju męskiego ma istotnie efekt wykluczający. Kobiety w mniejszym stopniu czują się adresatkami komunikatów (włączając w to ogłoszenia o pracę), czują się mniej zaangażowane i zmotywowane do działania niż w przypadku użycia form neutralnych, co dotyczy zarówno w działaniach społecznych jak i wyzwań poznawczych. Dlatego zrozumienie czynników wpływających na tempo, skuteczność i efekty wprowadzania języka równościowego i efekty takich działań jest obecnie tak istotne. Wyniki tych badań

stanowią bardzo ważny wkład w zrozumienie natury zmian językowych, wskazując na możliwe niepożądane skutki tych zmian, które jednakże należy traktować w ujęciu dynamicznym, jako możliwe fazy w drodze do utrwalenia zmian równościowych. Za szczególnie istotny w tych badaniach należy uznać wkład w integrację metod badawczych. Użyto w nich metod analiz korpusowych, metod ilościowych i eksperymentalnych, ale także metod jakościowych, bezpośrednio docierających do pierwszoosobowych odczuć użytkowników języka.

W odniesieniu do cyklu 1 Pani Profesor stwierdza, że semantyka konstrukcji gramatycznych, w odróżnieniu od semantyki leksykalnej często pozostaje przez użytkowników języka nieuświadomiona, zarówno po stronie nadawcy komunikatu językowego, jak i odbiorcy. Jednak mimo to może zarówno wyrażać ukryte lub jawne postawy, jak i wywierać wpływ na odbiorcę, utrwalając utarte stereotypy i powodując nierówności społeczne. Artykuły dotyczą opracowywanego przez Habilitantkę Modelu Gramatyki Społecznej, w którym konstrukcje gramatyczne rozumie się jako sposoby kodowania relacji społecznych, w tym sprawczości. Autorka wskazuje, że umieszczanie w roli podmiotu, agensa czasownika jest już nadaniem pewnego stopnia sprawczości, podobnie kolejność w szyku zdania i inne cechy strukturalne. W swoich badaniach koncentruje się na pojęciu kategorii gramatycznej, wyróżniając kategorię czasowników jako kojarzonych z aktywnością, i – z reguły – wyrażającą społeczną sprawczość. Zwraca uwagę na integrację metod. Warto podkreślić, że badania w tym wątku prowadzone są z jedną z najbardziej uznanych badaczek języka jako nośnika informacji o relacjach społecznych, Prof. Anne Maas i jej zespołem (m.in. C. Suitner). Nowum w tym badaniu jest skupienie się na percepcji nadawcy raczej niż percepcji komunikatu czy odwołań do sprawczości odbiorcy, oraz kontrolowanie innych wymiarów znaczenia, takich jak walencja, pobudzenie i konkretność. Ciekawe jest, że wskazówki gramatyczne nie wchodziły w interakcję z semantycznymi, wskazując na niezależną rolę gramatyki i jej subtelny wpływ ponad treści komunikatów, który może nie wzbudzać bezpośredniego oporu i przed którym zapewne trudniej się chronić.

Podsumowując wkład tego wątku badawczego w rozwój dziedziny, należy wskazać wagę i aktualność badań nad sprawczością. Badania językowych przejawów sprawczości oraz tego, jak poprzez strukturalne i semantyczne poziomy języka można wpływać na postrzeganie sprawczości lub faktycznie motywować do działania jest zatem satysfakcjonującą i bardzo obiecującą ścieżką badawczą.

Podsumowując obydwa cykle badań Pani recenzent wskazuje na istotność strategii badawczej skupionej na przejawach językowych ważnych zjawisk społecznych. Język w relacjach międzyludzkich, stanowi utrwalony wyraz – zarówno w formie, jak i w treści – znaczących zmiennych społecznych, a zarazem jest czynnikiem dalej podtrzymującym i w pewnych warunkach kreującym owe relacje, a zatem także możliwym medium zmiany społecznej. Jest jednocześnie stosunkowo łatwo mierzalną strukturą, co powoduje, że szczególnie przy obecnym rozwoju technik wielkoskalowych analiz językowych, takich jak wielowymiarowe modele języka (LSA) i modeli z wykorzystaniem sztucznej inteligencji (np. leżących u podstaw systemów typu Generative Pre-trained Transformer, OpenAI), badania takie mogą prowadzić do lepszego określenia kierunku pożądaných zmian, instytucjonalizacji działań w

zakresie języka i do możliwości pomiaru efektywności realnych zmian społecznych. Z powyższego podsumowania głównych wątków badawczych wynika, że prace Habilitantki zaprezentowane w dwóch cyklach artykułów: i) dotyczą problemu istotnego dla dziedziny i istotnego społecznie, ii) prowadzone są w kilku metodologiach, których Integracja waliduje i uprawdopodobnia wyniki i wzmacnia konkluzje (szczególnie cenne wydaje mi się tu włączanie badań jakościowych w cyklu B), iii) opublikowane są w renomowanych czasopismach naukowych o światowym zasięgu; iv) w kilku ważnych aspektach stanowią istotny i oryginalny wkład w rozwój dziedziny; v) pozostają w kontakcie ze współczesnymi dyskusjami w dziedzinie, wprowadzając do porównań bogaty i elastyczny język polski i zwiększając szanse na działania zgodne z konkluzjami w obrębie tego języka. Są one zatem cennym wkładem w dziedzinę badań, w pełni wystarczającym jako główny dorobek naukowy przedstawiony w procesie habilitacyjnym.

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ

Dr hab. Aleksandra Szymków-Sudziarska, doceniła znaczenia dorobku dr M. Formanowicz i stwierdziła, że osiągnięcie naukowe spełnia z naddatkiem wymogi ustawowe. Dorobek ten jest obszerny i bardzo cenny. Podkreśliła, że bardzo ceni w szczególności 'zakorzenione podejście' habilitantki. Wysoko ocenia metodologię, umocowanie teoretyczne i aplikacyjność badań.

Dr hab. Tomasz Grzyb podkreślił, że cały dorobek i osiągnięcie naukowe są bardzo znaczące i stanowi istotny wkład w dyscyplinę psychologii. Sytuuje to habilitantkę w czołówce badaczy.

Prof. dr hab. Barbara Gawda również bardzo wysoko ocenia osiągnięcie naukowe Habilitantki. Według niej osiągnięcia te spełniają kryterium ustawowe. Szczególnie znacząca jest oryginalność dokonań habilitantki polegająca na zwróceniu uwagi na relacje wspólnotowości i sprawczości z kategoriami gramatycznymi. Obszar badawczy sytuuje się na styku psycholingwistyki, psychologii społecznej, psychologii poznawczej i socjolingwistyki. Podejmowana problematyka jak sprawczość – podstawowa kategoria oceny społecznej siebie, innych, grup, czasowniki jako markery sprawczości, mentalna reprezentacja sprawczości – są bardzo oryginalne. Habilitantka wykazała wyższą sprawczość przypisywaną czasownikom niż innym kategoriom gramatycznym. Metasemantyczny efekt czasowników dotyczy nie tylko sprawczości. Kategoria gramatyczna przekazuje informacje wykraczające poza treść słowa. Bardzo cenne jest opracowanie słowników sprawczości i wspólnotowości. Diagnoza mechanizmów psychospołecznych za pomocą metod językowych. Osiągnięcie ma ogromne znaczenie zarówno pod względem teoretycznych jak i metodologicznym.

KONKLUZJA KOMISJI:

Zarówno recenzenci w swoich napisanych wcześniej opiniach, jak i wszyscy uczestnicy posiedzenia Komisji jednoznacznie pozytywnie ocenili osiągnięcia naukowe habilitantki, o których mówi art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy.

OCENA POZOSTAŁEJ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ**Publikacje**

Habilitantka – poza rozprawą habilitacyjną (w postaci dwu cykli 8 artykułów) – opublikowała po doktoracie (2010 r.) 13 artykułów

Aktywność konferencyjna

Habilitantka wygłosiła 37 referatów na konferencjach międzynarodowych i krajowych.

Udział w komitetach naukowych konferencji

Habilitantka brała udział jako członek komitetu naukowego w 3 konferencjach

Granty – międzynarodowe i krajowe

Habilitantka wykazała 6 takich pozycji – w tym 1 z Narodowego Centrum Nauki, gdzie była kierownikiem projektu (grant Harmonia) oraz jeden międzynarodowy z MNiSW, gdzie była kierownikiem po stronie polskiej.

Wartości wskaźników bibliometrycznych

Liczba cytowań dla tekstów dr Magdaleny Formanowicz w bazie Google Scholar wynosi 518, zaś w bazie Scopus 246 (bez autocytowań 223). Indeks Hirscha wynosi w bazie Google Scholar h-index= 11, zaś w bazie Scopus – 9.

Wartości wskaźników bibliometrycznych są – odnosząc do analizowanego etapu rozwoju habilitantki – na bardzo dobrym poziomie.

Pobyty naukowe w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych

Habilitantka (co zostało potwierdzone dołączonymi do dokumentacji pismami kierowników instytucji) odbywała staże w licznych ośrodkach naukowych na całym świecie.

OCENY RECENZENTÓW**Prof. dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis**

Aktywność habilitantki jest znakomicie udokumentowana. Na dorobek naukowy Habilitantki składa się także zaangażowanie w różne formalne projekty badawcze.

Pani dr Magdalena Formanowicz po uzyskaniu stopnia doktora była wykonawcą lub ekspertem w wielu grantach, do których należą m.in. Extra Grant i Grant Seedcorn przyznawane przez European Association of Social Psychology czy Grant Szwajcarskiej Fundacji Nauki. Jako współpracowniczka realizowała także granty Beethoven-2 NCN oraz grant James S. McDonnell Foundation.

Natomiast funkcję kierownika projektu pełniła w Grantie Seedcorn przyznawanym przez European Association of Social Psychology pt. In search of the social side of grammar. Otrzymała także Stypendium Rządu Szwajcarskiego – Swiss Government Excellence Post-Doc Scholarship (2013) oraz Stypendium SCIEX, Scientific Exchange Programme NMS-CH (2012/11-204-1) – realizacja badania Power of language or language of power. The cross-linguistic investigation of advantages and disadvantages of language feminization.

Aktualnie realizuje jako kierownik dwa granty Opus 14 i Opus 19 NCN oraz współkieruje z dr Fabio Fasoli grantem Collaborative Research Project przyznanym przez European Association of Social Psychology pt. When voice interplays with the message. Linguistic strategies to counteract voice-based stereotyping and discrimination.

Udział w tak wielu grantach, w tym głównie międzynarodowych jako wykonawca, współpracownik i kierownik stanowi niezłomny dowód na wysokie kompetencje habilitantki w zakresie współpracy naukowej w zespole oraz kierowania zespołami badawczymi, także międzynarodowymi. Pani dr Magdalena Formanowicz jest aktywnym uczestnikiem konferencji naukowych, przede wszystkim międzynarodowych. W ciągu ostatnich 10 lat zaprezentowała swoje badania na około 30 z nich. Warto w tym zbiorze wskazać jedno wystąpienie plenarne (Uniwersytet w Padwie) oraz 11 wystąpień na zaproszenie – m.in. w Instytucie Psychologii PAN, Uniwersytecie Humanistycznospołecznym SWPS, Uniwersytecie w Padwie, Uniwersytecie Stanforda w USA i wielu innych. Aktywność konferencyjna Habilitantki Pani Recenzent oceniła zatem bardzo wysoko. Dr Formanowicz była powoływana jako recenzent artykułów naukowych w ponad 20 czasopismach indeksowanych w bazie JCR.

Recenzentka konkluduje:

Prace Dr Formanowicz mają charakter eksperymentalny, prezentują wyniki szeregu badań stanowiących spójny, ale też wielowątkowy program badawczy. Problematyka badawcza została w cyklu określona w sposób oryginalny i mieści się w obszarze dyscypliny psychologia, prezentując zarazem interdyscyplinarny charakter wiążąc psycholingwistykę, psychologię społeczną, socjolingwistykę i lingwistykę,

Prof. dr hab. Józef Macluszek

Habilitantka w doskonały sposób spełniła warunek ustawy. Międzynarodowy charakter aktywności naukowej, oprócz publikacji o zasięgu międzynarodowym i realizacji międzynarodowych grantów, to pobyty w zagranicznych instytucjach

naukowych. W Uniwersytecie w Bernie realizowała projekt badawczy w ramach Funduszu Stypendialnego SCIEX (2012-2013). Otrzymała stypendium rządu szwajcarskiego (Swiss Government Excellence Scholarship) na rok 2013/2014. W tymże Uniwersytecie prowadziła badania postdoctoral w latach 2014-2018. Następnie była zatrudniona na stanowisku adiunki w Uniwersytecie Surrey, Wielka Brytania. Dodatkowo odbyła wiele krótkich wizyt studyjnych w zagranicznych uniwersytetach (Stany Zjednoczone, Izrael, Niemcy, Włochy). Wspomniany warunek wykazywania się aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni spełniła także na gruncie polskim; w latach 2018-2020 pracowała na stanowisku adiunktki w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Konkluzja Recenzenta:

Oprócz głównego osiągnięcia naukowego Habilitantka może się poszczycić dużą liczbą innych artykułów naukowych (w czterech z trzynastu jest pierwszą autorką), które posiadają wysoką wartość naukową i opublikowane zostały w prestiżowych czasopiśmie naukowych (m.in. Journal of Experimental Social Psychology). Imponująca jest jej aktywność w projektach grantowych. Brała udział (jako kierowniczką lub wykonawczyni) w realizacji 10 projektów finansowanych w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych. Aktualnie jest kierowniczką dwóch grantów Narodowego Centrum Nauki (Opus) oraz współkierowniczką zagranicznego, przyznanego przez European Association of Social Psychology. Bardzo bogata aktywność dotyczy międzynarodowych wystąpień; w ramach zaproszeń z zagranicznych uniwersytetów (kilkanaście razy) oraz referatów na konferencjach (ponad 30), Habilitantka w doskonały sposób spełniła ten warunek. Międzynarodowy charakter aktywności naukowej, oprócz publikacji o zasięgu międzynarodowym i realizacji międzynarodowych grantów, to pobyty w zagranicznych instytucjach naukowych. W Uniwersytecie w Bernie realizowała projekt badawczy w ramach Funduszu Stypendialnego SCIEX (2012-2013). Otrzymała stypendium rządu szwajcarskiego (Swiss Government Excellence Scholarship) na rok 2013/2014. W tymże Uniwersytecie prowadziła badania postdoctoral w latach 2014-2018. Następnie była zatrudniona na stanowisku adiunki w Uniwersytecie Surrey, Wielka Brytania. Dodatkowo odbyła wiele krótkich wizyt studyjnych w zagranicznych uniwersytetach (Stany Zjednoczone, Izrael, Niemcy, Włochy). Wspomniany warunek wykazywania się aktywnością naukową w więcej niż jednej uczelni spełniła także na gruncie polskim. Recenzowanie artykułów w wielu międzynarodowych prestiżowych czasopiśmie naukowych, szczególnie z obszaru psychologii społecznej i psycholingwistyki a także recenzowanie grantów do takich organizacji wspierających badania naukowe jak: Israel Science Foundation i Swiss National Science Foundation. Jest członkiem zwyczajnym dwóch międzynarodowych towarzystw: European Association of Social Psychology oraz Society for Personality and Social Psychology. Międzynarodowy charakter ma także jej działalność dydaktyczna.

Na podstawie przeprowadzonych powyżej analiz stwierdzam, że dorobek dr Magdaleny Formanowicz uzyskany po otrzymaniu stopnia naukowego doktora odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1pkt.2 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wśród całego dorobku naukowego znajdują się osiągnięcia zawarte w 2 cyklach powiązanych tematycznie artykułów

opublikowanych w czasopismach naukowych. Przedstawione cykle artykułów stanowią znaczny wkład w rozwój psychologii. Tym samym wnioskuję o dopuszczenie dr Magdaleny Formanowicz do dalszych kroków postępowania habilitacyjnego.

Prof. dr hab. Eugenia Mandal

Wskaźniki bibliometryczne są wysokie, wskazują na wysoką jakość i na znaczny oddźwięk publikacji dr Magdaleny Formanowicz w obiegu światowym. Potwierdzają istotną aktywność naukową Habilitantki. Łącznie na dorobek naukowy dr Magdaleny Formanowicz składa się 27 publikacji naukowych: 4 przed doktoratem i 23 po uzyskaniu stopnia doktora. Większość tekstów, z wyjątkiem 2 artykułów (Formanowicz, 2020, Formanowicz, 2021), to prace współautorskie, napisane przez 2-5 autorów. Artykuły tworzone były przez zespoły międzynarodowe, badaczki i badacze z Polski, Szwajcarii, Włoch, Niemiec, Włoch, Szwecji, USA. Jeden artykuł (prezentujący aktualne badania dotyczące COVID w wielu krajach świata zamieszczony w PlosOne w 2021) sygnowany jest przez 34 współautorów. Dr Magdalena Formanowicz aktywnie uczestniczy w życiu naukowym. Brała udział w 48 konferencjach naukowych. Były to nie tylko wystąpienia referatowe w wielu konferencjach i uczelniach na świecie, ale także wystąpienie plenaryjne. Odbływały się one na uniwersytecie w Padwie we Włoszech w 2020 roku.

Habilitantka przygotowała 11 wystąpień na zaproszenie wielu uczelni z Włoch, Niemiec, Szwajcarii, Niemiec, Izraela, w tym, m.in. Uniwersytetu Stanforda w USA. Przedstawiała na nich zagadnienia dotyczące dorobku dotyczące gramatyki społecznej, sprawczości i wspólnotowości, uprzedzeń, dehumanizacji i dyskryminacji płciowej obecnej w języku.

Recenzentka podkreśla, że habilitantka uczestniczyła w wielu grantach i projektach badawczych z udziałem badaczy polskich i z innych krajów. Było to m.in. 5 grantów European Association of Social Psychology, 2 granty Rządu Szwajcarskiego, 2 Opus 14, Opus 19 NCN 1, Brant Beethoven- NCN. Dr Formanowicz jest aktywna w radach naukowych czasopism: European Journal of Social Psychology, Social Psychological Bulletin, Journal of Language and Social Psychology. Recenzowała teksty naukowe w wielu uznanych czasopismach naukowych.

Prof. Mandal przedstawiła następują konkluzję:

Podsumowując uważam, wymienione osiągnięcia wskazują na wysokie kompetencje naukowe i cenioną naukową pozycję dr Magdaleny Formanowicz w dziedzinie psychologii. Dr Magdalena Formanowicz w publikacjach (innych niż osiągnięcia naukowe) zajmuje się istotnymi zagadnieniami z obszaru psychologii społecznej, psychologii poznawczej, psychologii języka i psychologii płci. W artykułach przedstawiane są empiryczne badania realizowane przez habilitantkę w międzynarodowych zespołach. Wszystkie publikacje cechuje bardzo dobry warsztat naukowy, badanie są planowane, realizowane i statystycznie opracowywane w profesjonalny sposób. Interpretacje i dyskusje są wnikliwie przeprowadzane. W

01

dorobku wartościowe jest łączenie znanych w psychologii społecznej zjawisk w kontekście zwracającym uwagę na społeczne znaczenie słów i języka. Autorkę interesuje m.in. zjawisko stereotypizacji i dehumanizacji w kontekście roli języka. W ciekawy sposób traktuje zjawisko dehumanizacji w kontekście sprawczości i wspólnotowości. Wiele miejsca w swoich pracach poświęca problematyce gender-fair language. Temat ten podejmuje w porównawczych cross-linguistic i cross-cultural analizach. Oceniając aktywność naukową (pozostałą) dr Magdaleny Formanowicz uważam, że jest ona znacząca. Zadania są realizowane w Polsce i w różnych krajach w ramach szerokiej współpracy międzynarodowej. Dostarczają nowej wiedzy, są ciekawe, aktualne i ważne społecznie. Badania cechuje solidny warsztat metodologiczny. Rozważania teoretyczne i analizy empiryczne są dokładne, a ich interpretacja wnikliwa. Dr Magdalena Formanowicz jest w wysokim stopniu aktywna naukowo w kilku instytucjach krajowych i zagranicznych.

Prof. dr hab. Joanna Rączaszek-Leonardi

Dr Magdalena Formanowicz przedstawiła dodatkowo znaczny dorobek towarzyszący. Osiągnięcia i dane scientometryczne świadczą o rozpoznawalności Habilitantki w środowisku naukowym. Wskazują na zaangażowanie Habilitantki w najbardziej aktualne wątki dyskursu naukowego dotyczącego języka w kształtowaniu relacji społecznych oraz w stymulowanie takiego dyskursu w kwestiach, które uważa za istotne.

Habilitantka wykazuje się aktywnością naukową realizowaną na więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej: pracowała na stanowisku post-doc na Uniwersytecie w Bernie w Szwajcarii, gdzie kierowała własnym projektem badawczym. Współpracuje z zespołem z Uniwersytetu Padewskiego Przez rok pracowała na Uniwersytecie w Surrey. Odbiła także krótkie wizyty studyjne na Uniwersytecie Stanforda i Northwestern, USA; IDC Herzliya w Izraelu, Erlagen in Landau w Niemczech oraz coroczne wizyty studyjne na Uniwersytecie w Padwie. Uczestniczyła także w projekcie Marie Curie Initial Training Network, Language, Cognition, & Gender. Jest to bardzo bogate doświadczenie międzynarodowe, pozwalające na rozpowszechnianie wyników badań, kontakt z najnowszymi trendami, intensywną badawczą współpracę międzynarodową i porównanie sposobów realizowania projektów badawczych. Dr M. Formanowicz wygłosiła szereg wykładów plenarnych i na zaproszenie na seminariach grup badawczych (12) we Polsce, we Włoszech i Niemczech, w USA– Stanford, czy Izraelu. Brała udział w licznych konferencjach międzynarodowych, przeważnie z zakresu psychologii społecznej. Habilitantka ma doświadczenie pracy w projektach badawczych i znaczne osiągnięcia w samodzielnym pozyskiwaniu funduszy na własne badania. Jest obecnie Kierowniczką grantu OPUS-19 Narodowego Centrum Nauki (2020/37/B/HS6/02587). Rola językowych markerów sprawczości w mobilizacji działań kolektywnych. W przeszłości kierowała innym grantem Opus-14 Narodowego Centrum Nauki (2017/27/B/HS6/01049). Model Gramatyki Społecznej. Analiza mechanizmów i zastosowań. Są to niewątpliwe osiągnięcia pokazujące zdolność kreowania własnej ścieżki badawczej. Dr Formanowicz zdobyła także finansowanie z instytucji zagranicznych. Dr Formanowicz jest członkinią European Association of

Social Psychology oraz Society for Personality and Social Psychology. Jest także członkinią redakcji Social Psychological Bulletin) oraz European Journal of Social Psychology. Jest aktywną recenzentką artykułów dla ponad 20 czasopism naukowych w swojej dziedzinie bada oraz recenzentką wniosków grantowych

Konkludując, prof. Rączaszek-Leonardi stwierdza działalność naukowa habilitantki w więcej niż jednej Instytucji, zwłaszcza zagranicznej, jest imponująca:

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ:

Dr hab. Aleksandra Szymków-Sudzińska stwierdziła, że bardzo wysoko ocenia aktywność habilitantki w obszarze aktywności poza jedną uczelnią i podkreśliła bardzo duże znaczenie zaangażowania jej na arenie międzynarodowej.

Dr hab. Tomasz Grzyb uznał, że doświadczenia naukowe habilitantki w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej, są bardzo znaczące i kryterium to habilitantka spełnia z nadstatkiem.

prof. dr hab. Barbara Gawda zgodziła się z przedmówcami, że dorobek naukowy habilitantki (publikacyjny, konferencyjny, aktywność w pozyskiwaniu grantów, budowa sieci współpracy międzynarodowej) zasługuje na uznanie i spełnia w pełni wymogi ustawowe.

KONKLUZJA KOMISJI:

Habilitantka wykazała się istotną aktywnością naukową realizowaną we współpracy z ośrodkami zagranicznymi. Jej publikacje i wystąpienia konferencyjne stanowią istotny wkład w rozwój psychologii jako dyscypliny naukowej.

OCENA DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ, EKSPERCKIEJ, POPULARYZATORSKIEJ I ORGANIZACYJNEJ

Choć w świetle Ustawy działalność dydaktyczna, ekspercka, popularyzatorska i organizacyjna nie stanowią warunku otrzymania stopnia doktora habilitowanego, Komisja stoi na stanowisku, że elementy te stanowią dopełnienie całościowej oceny kandydata ubiegającego się o status samodzielnego pracownika naukowego. Komisja przedyskutowała więc te aspekty działalności dr Magdaleny Formanowicz i zaznajomiła się z opiniami wyrażonymi pisemnie przez Recenzentów. Komisja zgodnie oceniła te obszary funkcjonowania Habilitantki bardzo wysoko, podkreślając szczególnie jej bogate doświadczenie dydaktyczne, sporządzanie recenzji dla

czasopism naukowych (w tym międzynarodowych), aktywność w organizacjach naukowych oraz działania ukierunkowane na budowanie współpracy naukowej z innymi ośrodkami.

KONKLUZJA

Członkowie Komisji zgodnie i jednomyślnie stwierdzają, iż osiągnięcie naukowe dr Magdalena Formanowicz oraz całokształt jej dorobku naukowego, organizacyjnego i dydaktycznego spełniają wymagania stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Prof. dr hab. Barbara Gawda – przewodnicząca*

-
- Treść Uchwały została zaaprobowana przez wszystkich członków Komisji habilitacyjnej